

STORTINGET

Representantforslag 25 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Solfrid Lerbrekk
og Freddy André Øvstegård

Dokument 8:25 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Solfrid Lerbrekk og Freddy André Øvstegård om en offentlig beklagelse og erstatningsordning for transpersoner som har gjennomgått irreversibel sterilisering, og forslag om en tredje juridisk kjønnskategori

Til Stortinget

Bakgrunn

De som er bosatt i Norge, skal ha et fødselsnummer. Fødselsnummeret tildeles i Det sentrale folkeregister, som administreres av Skattedirektoratet. De siste fem sifrene kalles personnummer. Det tredje sifferet i personnummeret er for juridiske kvinner et partall og for juridiske menn et oddetall. Norske fødselsnumre er altså kjønns-spesifikke og har to kategorier: kvinne eller mann.

En persons kjønn registreres på bakgrunn av utseendet til ytre genitalier ved fødsel. For nyfødte gjøres denne vurderingen i skjemaet «Melding om fødsel».

Det fremkom av forskrift om folkeregistrering § 2-2 fra 2008 at fødselsnummer kan endres «når fødselsdato eller kjønnsstatus endres». Begrepet «kjønnsstatus» er ikke definert i forskriften.

Praksisen har vært at mennesker i Norge kunne endre juridisk kjønn på to ulike måter.

Den ene måten har vært ved innsendelse av en bekreftelse fra Nasjonal behandlingstjeneste for transseksualisme (NBTS) ved Oslo universitetssykehus om at «endelig konvertering av kjønn har funnet sted». Fra juni 2013 har også Helsedirektoratet kunnet utstede til-

svarende bekreftelse til folkeregistermyndigheten for personer som har gjennomgått kjønnsbekreftende behandling, inkludert kastrasjon, andre steder enn ved NBTS, altså i utlandet. I begge tilfeller måtte personen ha gjennomgått irreversibel sterilisering og ha fått diagnosen F64.0 Transseksualisme.

Ekspertgruppa som i 2015 kom med rapporten «Rett til rett kjønn – helse til alle kjønn», fant ingen helsefaglige argumenter for kravet om irreversibel sterilisering som forutsetning for å endre kjønn.

Kravet som gjaldt fram til 1. juli 2016 om at diagnosen F64.0 Transseksualisme skulle være satt, og at irreversibel sterilisering måtte være gjennomført for å få endret kjønn, førte til at mange fram til juli 2016 enten ikke fikk endret juridisk kjønn fordi de ifølge fagmyndighetene ikke fikk diagnosen, eller fordi de ikke ønsket å gjennomføre sterilisering.

Før 1. juli 2016 endret ca. 500 personer sitt juridiske kjønn i Norge, mens det etter lovendringen er over 1 500 personer som har gjort det samme.

Å leve med feil juridisk kjønn, samtidig som du lever som det kjønn du er, fører til store vansker. Man kan bli «outet» som transperson på alle arenaer og det medfører også at ens identifikasjonspapirer ikke kan brukes til å identifisere hvem man faktisk er. Dette har gjort at mange transpersoner i Norge ikke har kunnet delta i yrkeslivet og ta utdanning på lik linje med andre. Mange har ikke kunnet forlate landet fordi passet deres har vist feil kjønn, og atter andre har møtt på problemer i det daglige når de skal til legen, hente pakker på posten, låne bøker på biblioteket eller ta førerkort.

Transpersoner fikk ikke vern mot diskriminering før i 2014, og det er betydelig med negative holdninger til transpersoner i samfunnet. Personer som har måttet leve med feil juridisk kjønn, har møtt enorme mengder

diskriminering og noen ganger også trakassering og vold.

Sverige har allerede innført en ordning der mennesker som har gjennomgått inngrepet enkelt kan søke om erstatning. I Norge er det anslagsvis 500 mennesker som har gjennomgått en slik irreversible sterilisering for å kunne endre juridisk kjønn. Ikke alle disse lever i dag, og ikke alle kommer til å søke om erstatning. Der er altså snakk om en beskjeden total utgift for staten.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen på vegne av staten komme med en offentlig beklagelse til transpersoner som frem til 1. juli 2016 ikke kunne endre juridisk kjønn med mindre de hadde den psykiatriske diagnosen transseksualisme og gjennomgikk irreversible sterilisering.
2. Stortinget ber regjeringen om å opprette en erstatningsordning for dem som har måttet gjennomgå et irreversibelt steriliseringsinngrep i forbindelse med endring av juridisk kjønn.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en tredje juridisk kjønnskategori.

14. oktober 2020

Nicholas Wilkinson

Solfrid Lerbrekk

Freddy André Øvstegård